

connexions



El fenomen dels nous parlants de català

vista prèvia >

Què fa que una persona vulgui parlar una llengua nova en establir-se a un altre país? Quins són els elements que fan possible el seu aprenentatge i ús? Per tenir vitalitat, les llengües s'han de parlar, i en aquelles que estan minoritzades la incorporació de nous parlants és bàsica per garantir-ne la fortalesa. El català, malgrat tot, manté una captació alta de parlants, que cal consolidar amb la utilitat dels seus usos lingüístics.



Maite Puigdevall

Sociolingüista i investigadora del Grup de Recerca IdentCat, Estudis d'Arts i Humanitats, Universitat oberta de Catalunya.

@maitepuigdevall

Introducció

Què és un parlant «nadiu»? Com es construeix i reforça una llengua? Com es pot esdevenir parlant «legítim» d'una llengua que s'ha après fora de la llar familiar?¹ I quines conseqüències té això per al propi parlant, però també per a la comunitat lingüística en general? Aquest article pretén fer un breu repàs sobre qui són els nous parlants de català, i incidir en la importància d'aquesta tipologia de parlants, sigui en el nostre àmbit lingüístic en particular o en comunitats de llengües minoritzades en general.

Els debats sobre els nous parlants

En la darrera dècada i sobretot a partir del 2013, arran de la creació de la Xarxa europea COST sobre Nous parlants a l'Europa multilingüe:

1 El parlant legítim és aquell que parla de la forma adequada en el lloc adequat, en les situacions adequades i amb la varietat de llengua adequada. A BOURDIEU, *Ce que parler veut dire* es defineix com aquell que no és vist com a un impostor quan parla aquella llengua. La legitimitat dels parlats no és quelcom fix, sinó que es negocia en cada context.

oportunitats i reptes [2013-2017],² els debats sobre el concepte de «nou parlant» s'han intensificat molt a Europa. De fet, aquests debats s'han perllongat més enllà de l'acció i continuen presents en les agendes de recerca de molts sociolingüistes que treballem en diversos contextos lingüístic i que han produït un gran volum d'articles, llibres i monogràfics acadèmics, congressos, tesis doctorals o fins i tot plans de revitalització lingüística o de polítiques de multilingüisme que beuen d'aquest concepte.

Històricament, tant a Catalunya com a arreu, els parlants de llengües minoritzades han estat parlants nadius que han après la llengua a través de la transmissió lingüística intergeneracional. Aquest grup, i els processos de transmissió lingüística i cultural que els caracteritzen, es van veure fortament afectats amb l'adveniment de la modernitat, la consolidació dels estats-nació i la seva ideologia hegemònica «d'un estat, una llengua, una nació», juntament amb els processos

2 O'ROURKE; PUJOLAR, «From New Speaker to Speakers». Vegeu també la pàgina web de la xarxa: <www.nspk.org.uk/>.

d'industrialització, secularització i urbanització. Aquests processos van fer que al llarg del segle XIX i bona part del XX el nombre de parlants d'aquestes llengües anés disminuint, i que patissin estigmatització i subjugació lingüística.

Afortunadament, i a resultes dels processos de revitalització lingüística de la segona meitat del segle XX, així com el procés d'uropeïtzació, moltes d'aquestes llengües han anat recuperant usos i funcions, i també han augmentat en nombre de parlants. Tenim diversos exemples de llengües minoritzades d'Europa on els nous parlants es denominen amb un terme que circula de forma col·loquial; concretament a Bretanya;³ Galícia;⁴ i Euskadi.⁵ És a partir de la recerca en aquests contextos que sorgeix la idea d'estudiar els «nous

3 HORNSBY, «Néo-breton and questions of authenticity»; MOAL, «Locuteurs traditionnels et nouveaux locuteurs de langue bretonne: un auto-odi peut en cacher un autre».

4 O'ROURKE; RAMALLO, «The native-non-native dichotomy in minority language contexts: Comparisons between Irish and Galician».

5 KINTANA; TOBAR, *Euskaldun berriekin euskaraz*; URLA, «Cultural politics in an age of statistics: Numbers, nations, and the making of basque identity»; URLA, *Reclaiming Basque. Language, Nation, and Cultural Activism*.

És evident que la transmissió lingüística intergeneracional és molt important per a la sostenibilitat d'una llengua, però en molts casos no és suficient per a mantenir-ne la vitalitat

parlants». Molts dels nous parlants d'aquestes llengües són persones de famílies originàries del territori, que tenen la llengua majoritària com a llengua inicial i que aprenen i adopten la llengua minoritzada, però en altres comunitats els nous parlants provenen sobretot de la immigració. Aquesta darrera categoria de nous parlants és cada vegada més nombrosa en molts contextos, com el cas de la comunitat lingüística catalanoparlant, arran dels nous paradigmes de mobilitat deguts a la globalització.

En les comunitats lingüístiques mencionades més amunt, el concepte de nou parlant s'utilitza per identificar i diferenciar els parlants que l'han après d'adults, fora de la família, dels anomenats «parlants nadius» que sí que l'han après a la llar, de petits. A Galícia, els anomenats *neofalantes* de gallec són sobretot aquells que han après gallec normatiu i viuen en zones urbanes. Solen ser parlants joves que adopten el gallec de manera conscient i moltes vegades abandonant completament el castellà com a llengua principal. El sociolingüista Fernando Ramallo descriu aquest fenomen social,⁶ polític i eman-

cipador com a «*Neofalantismo*», que sorgeix per l'acció militant d'una minoria que es mobilitza per a la revitalització i manteniment del gallec. Més al nord, el cas bretó s'assembla molt al gallec, ja que el perfil dels anomenats *néo-bretonnants* és similar al dels *neofalantes* gallecs; parlants joves, urbans i de classe mitjana, activistes i parlants de bretó «de llibre» o estàndard, molt diferents dels parlants tradicionals de bretó, de més edat i que viuen en entorns rurals. Més a prop nostre, al País Basc, el nom d'*euskaldun berri* —bascoparlant nou—, que es va popularitzar durant els anys 1970, es contraposa al d'*euskadun zaharra* —bascoparlant vell. Els *euskaldun berris* són els que han après el basc d'adults, de manera formal als *euskalteguis* o escoles d'adults, encara que el terme també es pot referir a nens i joves que han après la variant estàndard del basc, el *batua* o basc unificat, en programes d'immersió lingüística a les *ikastolas*. Com assenyala l'antropòloga Jaqueline Urla,⁷ aquest terme va tenir en els seus inicis connotacions negatives o pejoratives, ja que aquesta variant del basc era considerada «artificial».

De forma sorprenent, i malgrat la seva importància, els nous parlants no s'havien estudiat fins recentment com a grup o categoria en entorns de llengües minoritzades. Fins fa poc, en l'estudi d'aquestes comunitats s'ha partit de la idea de revitalització lingüística concebuda pel sociolingüista americà Joshua Fishman que la considera un procés de reconstrucció d'una comunitat de parlants nadius que es reproduïx a través de la transmissió intergeneracional de la llengua.⁸ És evident que la transmissió lingüística intergeneracional és molt important per a la sostenibilitat d'una llengua, però en molts casos no és suficient per a mantenir-ne la vitalitat. Aquest també és el cas de Catalunya, en el que com veurem més avall, no existeix una etiqueta col·loquial per referir-nos a els «nous parlants de català».

Ara bé, això no vol dir que aquests nous parlants no existeixin i no siguin de cabdal importància, ja que en molts contextos, entre ells el català, són més nombrosos que no pas els

8 FISHMAN, *Reversing Language Shift. Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*.

6 RAMALLO, «Neofalantismo».

7 URLA, *Reclaiming Basque. Language, Nation, and Cultural Activism*.

Ideologies de caire nacionalista tenien —i encara tenen— el parlant «nadiu» com a element fonamental que encarnava l'existència de la comunitat nacional i de la seva continuïtat històrica

parlants nadius, i que és gràcies a la seva existència que es pot garantir la pervivència de la llengua i de la comunitat lingüística minoritzada. Així, la recerca en nous parlants ens ha permès posar en qüestió aquesta aproximació tradicional a la revitalització i entendre millor les dinàmiques de poder i legitimitat que hi ha entre diferents tipologies de parlants.

A partir d'una xarxa de recerca europea, l'impacte d'aquests «nous parlants» s'ha pogut estudiar en una gran part de les comunitats lingüístiques minoritzades d'Europa: gaèlic irlandès, gaèlic escocès, gaèlic manx, occità, aragonès, frisó, cors, francoprovençal, llombard, sami, feroès...⁹ Tanmateix, l'estudi sobre el concepte de nou parlant ens ha permès anar més enllà de l'origen del terme i tipologia de parlants en entorns de llengües minoritzades. De fet, l'objectiu de la xarxa era pensar de manera crítica què vol dir ser un nou parlant d'una llengua, sigui minoritzada o majoritària. Això ens va portar a preguntar-nos què és un

9 Vegeu RAMALLO, «Neofalantismo y sujeto nuevohablante» per una llista extensa de referències bibliogràfiques de l'estudi sobre nous parlants en contextos de llengües minoritzades d'Europa.

parlant nadiu i en última instància què és un parlant.

Els debats que es van donar en el marc de l'ensenyament de llengües estrangeres, sobretot de l'anglès,¹⁰ sobre qui era el «millor» professor de llengua, si un parlant nadiu o un parlant que havia après aquesta llengua però tenia bones habilitats pedagògiques, demostren que el parlant nadiu és també una construcció històrico-política i que no té una base empírica en la lingüística.¹¹ La contingència històrica d'aquest concepte l'explica molt bé l'historiador Thomas Paul Bonfiglio que la situa en la construcció de la nació i en les ideologies lingüístiques dominants de la primera modernitat en què la identificació entre llengua, cultura i territori va constituir la base per a les identitats nacionals legítimes.¹² Aquestes ideologies de caire nacionalista tenien —i encara tenen— el parlant «nadiu» com a element fonamental que encarnava l'existència

10 AMMON, «Towards more fairness in International English: linguistic rights of non-native speakers»; LLURDA, «The decline and fall of the native speaker».

11 DAVIES, *The native speaker: myth and reality*.

12 BONFIGLIO, *Mother Tongues and Nations: The Invention of the Native Speaker*.

de la comunitat nacional i de la seva continuïtat històrica.¹³

Si el parlant «nadiu» no existeix, una altra de les intencions darrere l'ús del concepte de nou parlant era la de superar etiquetes més aviat negatives que tradicionalment s'havien fet servir, tant en lingüística com en sociolingüística, com ara: parlant no-nadiu, parlant de segona llengua, aprenent de segona llengua o semi-parlant. Aquesta terminologia que situa els parlants en una jerarquia d'autenticitats i legitimitats, té al capdamunt de tot el parlant nadiu com a parlant ideal al qual tot nou parlant o aprenent de llengua ha d'aspirar a convertir-se, dificultant el procés de reproducció d'una llengua minoritzada.

Qui són els nous parlants de català?

El fenomen dels nous parlants a Catalunya i també, per extensió, als

13 Per a més detalls sobre el concepte de parlant nadiu i com es pot entendre a partir de la contraposició amb el concepte de nou parlant, vegeu O'ROURKE; PUJOLAR; RAMALLO, «New speakers of minority Languages: the challenging opportunity - Foreword»; i PUJOLAR, «Nous parlants: Llengua i subjectivitat».

Actualment a Catalunya hi ha gairebé tres milions —57,6%— de nous parlants de català, dels vora 6 milions que declaren saber-lo, d'una població de 7,7 milions

Països Catalans és de gran importància per entendre les dinàmiques sociolingüístiques d'aquesta comunitat, ja que com explica Anna Cabré, Catalunya té un model demogràfic basat en la incorporació de població forana,¹⁴ on a partir del 1964, la meitat de la població de Catalunya és fruit de la immigració, ja sigui de forma directa o perquè un dels dos progenitors ha nascut fora de Catalunya. Degut a aquest model de reproducció de la població, l'estudi de qui són «els nous catalans», de com i per què s'han incorporat a la comunitat lingüística, de quins usos fan del català i quines són les ideologies lingüístiques que circulen en relació amb aquests subjectes parlants, ens ajuda a entendre la capacitat de producció i reproducció de la llengua i de la identitat catalana.

Com comentàvem més amunt, en català no hi ha un terme lingüístic que es faci servir de manera corrent per identificar els nous parlants, similar al de *neofalante* gallec o d'*euskaldun berri* basc. Tal com explica Kathryn Woolard,¹⁵ des de la dècada de 1970

s'ha usat el terme «català» per referir-se als catalanoparlants i «castellà» per als castellanoparlants, vinguin d'on vinguin. També per la mateixa època es va utilitzar el concepte «nous catalans» que es va popularitzar gràcies al llibre de Francesc Candel, *Els altres catalans* per referir-se a immigrants andalusos, gallecs, extremenys, aragonesos... que es van establir a Catalunya. Aquesta manera binària d'identificar parlants encara segueix vigent, però d'ençà de la recepció de nova immigració provinent de fora de l'Estat espanyol, a partir dels anys 2000 en endavant, s'ha intensificat l'ús d'altra terminologia que els identifica i diferencia. Es tracta dels termes «immigrant» i del seu eufemisme «nouvingut» i del despectiu «*guiiri*» quan ens referim a immigrants «occidentals». Un altre terme que també es va començar a utilitzar com a terme paraigües per a tots aquells que no tenen el català com a llengua inicial, però que sí que l'han après i la parlen habitualment, sense abandonar la llengua o llengües primeres, és «català d'adopció». Aquest és el

terme que va potenciar l'associació Veu Pròpia, creada a finals del 2002 per visibilitzar aquest col·lectiu i promoure l'ús del català de persones, que l'han adoptada com a llengua habitual. Alguns dels seus membres fundadors com Josep Anton Fernàndez, Puri Pinto i Carmen Pérez van elaborar una guia bilingüe català-castellà,¹⁶ per a la Plataforma per la Llengua titulada *El català també és meu. Guia per a nous i futurs parlants de català* on responen a preguntes i dubtes freqüents sobre el procés d'esdevenir nou parlant, així com els possibles efectes d'aquesta adopció, aportant dades, exemples i arguments per afavorir aquest procés.

Com en el cas d'altres entorns de llengües minoritzades d'Europa, l'existència de nous parlants de català és efecte i producte de les polítiques de revitalització de la llengua, aquí conegudes com a «normalització lingüística». Un dels objectius d'aquestes polítiques ha estat el d'assegurar la transmissió intergeneracional de la llengua, que a Catalunya no s'ha trencat mai, fins i tot en els moments

14 CABRÉ, *El sistema català de reproducció: Cent anys de singularitat demogràfica*.

15 WOOLARD, *Identitat i contacte de llengües a*

Barcelona; WOOLARD, *Singular and Plural: Ideologies of linguistic authority in 21st century in Catalonia*.

16 FERNÁNDEZ; PINTO; PÉREZ, *El català també és meu. Guia per a nous i futurs parlants de català*.

més foscos del franquisme i continua essent favorable al català.¹⁷

Aquestes polítiques de promoció del català també han fet que molts adults que no la tenien com a llengua inicial l'apreguessin i l'adoptessin com a llengua d'ús habitual al llarg de la seva trajectòria vital. Actualment a Catalunya hi ha gairebé tres milions —57,6%— de nous parlants de català, dels vora 6 milions que declaren saber-lo, d'una població de 7,7 milions d'habitants. Entre 2003 i 2018 el català ha incorporat uns 850.000 nous parlants que declaren tenir el català com a llengua d'identificació i d'ús habitual, encara que no l'hagin apres a casa, de petits.¹⁸ Aquest fenomen d'incorporació de nous parlants a la comunitat lingüística catalana s'ha produït en un context de recepció d'immigració que ha tingut dos moments importants en la història recent: primer entre els anys 1960 i 1970, provinent de diverses regions espanyoles, i segon a partir

dels anys 2000 i sobretot entre 2005 i 2010, aquesta provinent de diverses parts del món. Segons les dades del padró municipal d'habitants de 2021, la població procedent dels següents països és la més nombrosa a Catalunya: el Marroc, Romania, la Xina, Itàlia i el Pakistan. Entre 1981 i 2021 la població d'origen estranger ha passat de 89.985 persones —un 1,5%— d'un total de 6 milions fins a 1.250.665 —16,11%— d'un total de 7,7 milions d'habitants.¹⁹ Així doncs, els moviments migratoris són clau per entendre les dinàmiques sociolingüístiques de Catalunya.

Si bé alguns immigrants que han anat arribant a Catalunya en aquestes darreres dues dècades s'han incorporat al català, la majoria encara no ho ha fet. No sabem si ho acabaran fent ells mateixos o els seus fills i per tant, és important entendre les raons per les quals les persones novingudes s'incorporen a la nostra comunitat lingüística. Tot això dependrà de molts aspectes; entre els més importants, l'accés a recursos econòmics i simbòlics que els permetin escalar socialment i

millorar les seves condicions de vida, així com la capacitat de participar no només en la vida social del país sinó també de la construcció de la seva pertinença a Catalunya. En el següent apartat veurem com s'ho han fet els que sí que han adoptat el català en la seva vida quotidiana.

Com convertir-se en un nou parlant de català?

En un projecte que vam batejar amb el nom de NEOPHON, ens vam fer justament aquesta pregunta: «com et converteixes en nou parlant de català a Catalunya?». ²⁰ Per intentar entendre aquest procés, partíem d'un estudi previ sobre llengua i joves que desenvolupa el concepte de «muda lingüística». ^{21,22} Una muda lingüística

20 PUJOLAR; PUIGDEVALL, «Linguistic 'Mudes': How to Become a New Speaker in Catalonia».

21 GONZÀLEZ (et al.), *Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístiques de la joventut catalana*. És interessant mencionar que des de bon començament vam fer servir el terme «muda» en català per a les presentacions o publicacions en anglès, perquè ens va ser molt difícil traduir-lo. Això ha fet que aquest terme en català hagi arrelat en estudis de sociolingüística publicats en anglès, castellà o francès.

22 PUIGDEVALL; COLOMBO; PUJOLAR, «Capítulo 6. Espacios de adopción del catalán, una aproximación etnográfica a las mudas lingüísticas en Cataluña».

17 FLORS (et al.), *The recent evolution of first languages in Catalonia: Between minoritization and language maintenance*.

18 GENERALITAT DE CATALUNYA, *Enquesta d'usos lingüístics de la població de Catalunya 2018. Principals resultats*.

19 Consultar a: <www.idescat.cat>.

A Catalunya, bona part de les mudes al català de castellanoparlants i d'alguns joves migrants europeus es donen a la universitat i en la inserció en el mercat laboral

és un canvi significatiu que es produeix en el repertori lingüístic dels parlants, amb l'adopció d'una nova llengua o varietat lingüística, en diferents contextos o moments biogràfics concrets al llarg de la seva trajectòria vital. Aquestes mudes responen a canvis importants en les rutines de la gent, sigui a través de noves coneixences, o per la seva incorporació a nous espais socials o geogràfics. Vam identificar sis moments de canvi vital que podien comportar un canvi d'usos lingüístics: 1) en començar l'escola primària; 2) en començar l'escola secundària; 3) en començar la universitat; 4) en la vida laboral —primera feina o canvi de feina—; 5) en començar una relació de parella i/o crear una família; i 6) en el moment de tenir fills.²³

A Catalunya, bona part de les mudes al català de castellanoparlants i d'alguns joves migrants europeus es donen a la universitat i en la inserció en el mercat laboral. L'àmbit universitari té una pre-

sència dominant de catalanoparlants²⁴ i això fa que molts castellanoparlants que arriben a la universitat es troben amb nous amics que el parlen correntment i moltes oportunitats d'usar-lo i adoptar-lo. En l'àmbit laboral, molts castellanoparlants que mantenen usos monolingües però que saben català comencen a fer-lo servir a la feina. En un mercat laboral tan divers, els parlants solen mostrar una disponibilitat a usar les llengües que saben, cosa que no passa en altres àmbits.

Si mirem les mudes lingüístiques de persones que provenen de fora de l'Estat espanyol veiem que molts entren en contacte amb el català a través de cursos de català per a adults, sigui a escoles municipals d'adults, sigui a través dels cursos del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL). En l'àmbit laboral molts adopten el català i aquells que aconsegueixen un bon nivell de català tenen més oportunitats i naveguen millor per un mercat de treball molt híbrid a nivell d'usos lingüístics. Un altre aspecte important que afavoreix les mudes és el contacte quotidià i continuat amb catalanopar-

lants habituals, sigui a través de la parella, fills, escola dels fills o altres espais de trobada amb gran presència de catalanoparlants.

Això ens va portar a voler entendre millor i a identificar quins espais o entorns socials afavorien les mudes. Per fer-ho vam estudiar dos entorns que a priori ens van semblar idonis per tal que immigrants de diferents perfils i procedències adoptessin el català: el programa de Voluntariat per la llengua del CPNL i les Colles de Diables de Barcelona.²⁵ Aquests operen com a «espais segurs», espais accessibles i relativament oberts, amb presència dominant de catalanoparlants, on els nous parlants poden parlar català sense ser jutjats i es consideren parlants legítims de català per part de la resta de membres, facilitant així les mudes al català.²⁶

També vam poder confirmar que la majoria de nous parlants han de superar nombroses barreres per

23 PUJOLAR; GONZÁLEZ, «Linguistic 'mudes' and the de-ethnicization of Language choice in Catalonia»; PUJOLAR; PUIGDEVALL, «Linguistic 'Mudes': How to Become a New Speaker in Catalonia»; PUIGDEVALL (et al.), «'I'll be one of them': Linguistic mudes and new speakers in three minority language contexts».

24 GONZÁLEZ (et al), *Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana*.

25 PUIGDEVALL; COLOMBO; PUJOLAR, «Capítulo 6. Espacios de adopción del catalán, una aproximación etnográfica a las mudas lingüísticas en Cataluña».

26 PUIGDEVALL; COLOMBO, PUJOLAR, «Linguistic safe spaces and stepping stones: rethinking mudes to Catalan through the lens of space».

Els nous parlants de català són ja la majoria de catalanoparlants habituals i per tant caldrà que els parlants patrimonials aprenguin a compartir la llengua i a parlar-la amb normalitat amb tothom qui la vulgui parlar

convertir-se en parlants «legítims» de català, però la més habitual i dolorosa per ells és la de ser adreçats constantment en castellà i pitjor encara, de no rebre resposta en català quan ells s'adrecen als seus interlocutors en aquesta llengua. Això s'agreuja encara més quan el nou parlant té trets racialitzats, sigui pel color de pell, perquè porta vel o perquè té un accent «no nadiu».

Així doncs, el que veiem és que els nous parlants a Catalunya estan posant en qüestió qui és el parlant legítim de català. És a dir, a qui «pertany» aquesta llengua, qui pot participar en la nostra societat amb aquesta llengua i més important encara qui pot sentir-se català amb aquesta llengua. Només els que la tenen com a llengua inicial? Com hem explicat al llarg de l'article, els nous parlants de català són ja la majoria de catalanoparlants habituals i per tant caldrà que els parlants patrimonials aprenguin a compartir-la i a parlar-la amb normalitat amb tothom qui la vulgui parlar, indistintament del seu color de pell, la seva forma de vestir o o el seu accent quan parla català. ■

■ Bibliografia

AMMON, Ulrich. «Towards more fairness in International English: linguistic rights of non-native speakers». A PHILLIPSON, Robert (ed.). *Rights to Language. Equity, power and education*. Mahwah (N.J.): Lawrence Erlbaum, 2000.

BONFIGLIO, Thomas P. *Mother Tongues and Nations: The Invention of the Native Speaker*. Berlín / Nova York: De Gruyter Mouton, 2010.

BOURDIEU, Pierre. *Ce que parler veut dire*. París. Fayard, 1982.

CABRÉ, Anna. *El sistema català de reproducció: Cent anys de singularitat demogràfica*. Barcelona: Proa, 1999.

DAVIES, Alan. *The native speaker: myth and reality*. Clevedon: Multilingual Matters, 2003.

FERNÁNDEZ, Josep Anton; PINTO, Puri; PÉREZ, Carmen. *El català també és meu. Guia per a nous i futurs parlants de català* [en línia]. A Plataforma per la llengua, 2010. Disponible a: <www.plataforma-llengua.cat>.

FISHMAN, Joshua. *Reversing Language Shift. Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*. Clevedon: Multilingual Matters, 1991.

FLORS, Avel·lí (et al.). «The recent evolution of first languages in Catalonia: Between minoritization and language maintenance» A *Language Problems and Language Planning*, vol. 45 (1), pàg. 31-55, 2021.

GENERALITAT DE CATALUNYA, *Enquesta d'usos lingüístics de la població de Catalunya 2018*.

Principals resultats. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2019.

GONZÁLEZ, Isaac (et al.). *Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania, Secretaria de Joventut, 2009.

HORNSBY, Michael. «Néo-breton and questions of authenticity». A *Estudios de Sociolingüística*, núm. 6 (2), pàg. 191-218, 2005.

KINTANA, Xabier; TOBAR Joseba. *Euskaldun berriekin euskaraz*. Bilbao: Cinsa, 1975.

LLURDA, Enric. «The decline and fall of the native speaker». A LI, Wei; COOK, Vivian (eds.). *Contemporary applied lingüistics: Language teaching and learning*; vol. I, pàg. 37-53, Oxford: Continuum, 2002.

MOAL, Stefan. «Locuteurs traditionnels et nouveaux locuteurs de langue bretonne: un auto-odi peut en cacher un autre». A GARABATO, Carmen Alén; COLONNA, Romain (eds.). *Auto-odi. La «haine de soi» en sociolinguistique*. París: L'Harmattan, 2009.

O'ROURKE, Bernadette; PUJOLAR, Joan; RAMALLO, Fernando. «New speakers of minority Languages: the challenging opportunity - Foreword». A *International Journal of the Sociology of Language*, núm. 231; pàg. 1-20, 2015.

O'ROURKE, Bernadette; PUJOLAR, Joan (eds.). *From New Speaker to Speaker. Outcomes, reflections and policy recommendations from COST Action IS1306 on New Speakers*

in a Multilingual Europe: Opportunities and Challenges. IAITH: Welsh Centre for Language Planning, 2019.

O'ROURKE, Bernadette; RAMALLO, Fernando. «The native-non-native dichotomy in minority language contexts: Comparisons between Irish and Galician». A *Language Problems & Language Planning*, núm. 35 (2), pàg. 139-159, 2011.

PUIGDEVALL, Maite (et al.). «I'll be one of them': Linguistic mudes and new speakers in three minority language contexts». A *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, núm. 4 (3), pàg.1-13, 2018.

PUIGDEVALL, Maite; COLOMBO, Alba; PUJOLAR, Joan. «Capítulo 6. Espacios de adopción del catalán, una aproximación etnográfica a las mudas lingüísticas en Cataluña». A RAMALLO, Fernando; AMORRORTU, Estibaliz; PUIGDEVALL, Maite (eds.). *Neohablantes de lenguas minoritarias en el Estado español*. Madrid: Iberoamericana Vervuert, 2019.

PUIGDEVALL, Maite; COLOMBO, Alba; PUJOLAR, Joan. «Linguistic safe spaces and stepping stones: rethinking mudes to Catalan through the lens of space». A *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, núm. 43 (1), pàg. 21-31, 2022.

PUJOLAR, Joan; GONZÁLEZ, Isaac. «Linguistic 'mudes' and the de-ethnicization of Language choice in Catalonia». A *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, núm. 16 (2); pàg. 138-152, 2012.

PUJOLAR, Joan; PUIGDEVALL, Maite. «Linguistic 'Mudes': How to Become a New Speaker in Catalonia». *A International Journal of the Sociology of Language*, núm. 231, pàg. 167-187, 2015.

PUJOLAR, Joan. «Nous parlants: Llengua i subjectivitat». *A Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 30, pàg. 17-38, 2020.

RAMALLO, Fernando. «Neofalantismo». A GUGENBERGER, Eva; MONTEAGUDO, Henrique; REI-DOVAL, Gabriel (eds.). *Contacto de linguas, hibrididade, cambio: contextos, procesos e consecuencias*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega; pàg 245-258, 2013.

RAMALLO, Fernando. «Neofalantismo y sujeto nuevohablante». A MARTÍN ROJO, Luisa; PUJOLAR, Joan (coords.). *Claves para entender el multilingüismo contemporáneo*. Zaragoza: Editorial UOC y Universidad de Zaragoza, pàg. 229-265, 2020.

SMITH, Anthony D. *The Ethnic Revival in the Modern World*. Nova York: Cambridge University Press, 1981.

URLA, Jaqueline. «Cultural politics in an age of statistics: Numbers, nations, and the making of basque identity». *A American Ethnologist*, núm. 20, pàg. 818-43, 1993.

URLA, Jaqueline. *Reclaiming Basque. Language, Nation, and Cultural Activism*. Reno: University of Nevada Press, 2012.

WOOLARD, Kathryn. *Identitat i contacte de llengües a Barcelona*. Barcelona: La Magrana, 1992.

WOOLARD, Kathryn. «Language and identity choice in Catalonia: the interplay of contrasting ideologies of linguistic authority». A

SÜSELBECK, Kirsten; MÜHLSCHLEGEL, Ulrike; MASSON, Peter (coords.). *Lengua, nación e identidad: la regulación del plurilingüismo en España y América Latina*. Iberoamericana Vervuert: pàg. 303-323, 2008.

WOOLARD, Kathryn. *Singular and Plural: Ideologies of linguistic authority in 21st century in Catalonia*. Oxford: Oxford University Press, 2016.